

CULTURA

RAIMON, 80 ANYS

La música de Raimon explicada en 10 cançons

De la veu i la guitarra del principi a l'elegant sofisticació dels últims discos

Raimon al Palau d'Esports de Barcelona, el 30 d'octubre de 1975 FRANCESC FÀBREGAS

Xavier Cervantes i Xavier Cervantes 28/11/2020

🕒 7 min

4 🗨️

🔖

🔗

📺

- *Carlota Gurt: "Quan una dona es relaciona amb un home heterosexual, els seus orgasmes cauen en picat"*

BARCELONA Raimon és tot el que ha cantat: la poesia amorosa i la cívica, la lluita, la resistència, la solidaritat i la decepció. Però Raimon també és la manera com ha cantat, les eines que ha fet servir i les decisions musicals que ha anat prenent al llarg de més de cinc dècades. No és el mateix l'ímpetu d' *Al vent* que la mesura d' *A l'estiu quan són les nou*, i tanmateix aquestes dues cançons separades per 52 anys estan unides per un fil inconfusible, que és tant el timbre de la veu com la manera d'entendre la música. Tot i que la magnitud de la seva obra fa impossible qualsevol intent reduccionista, aquí mirem d'explicar la música de Raimon mitjançant deu cançons.

'Al vent'

Una veu i una guitarra a raig, sense contemplacions

“La guitarra està sempre allà des que comença fins que acaba”, explicava Raimon el 2013, [en una entrevista a l'ARA](#) arran de la publicació del disc *Raimon 50. Directe. Gran Teatre del Liceu* (Sony). De fet, hi havia la guitarra i la veu, com si cap de les dues tolerés el silenci de l'altra. Això era *Al vent*, un crit a raig. A més, com diu David Carabén, líder del grup Mishima, Raimon “agafa una guitarra i no la toca arpegiada sinó gratant-la”. Tot plegat va fer que aquell ritme ternari impactés com una supernova el 1963. Quan la Nova Cançó tot just estava aprenent a ser francesa, Raimon va aparèixer com un tro que venia del sud. Malgrat l'admiració que sentia per Georges Brassens, a *Al vent* compartia l'obstinació del blues i la desesperació del cant flamenc, dues novetats en un context aleshores encara poc avesat a la rauxa.

L'enregistrament de la cançó també explica la determinació del cantautor de Xàtiva, tal com recordava Enric Gispert, director musical d'Edigsa als anys 60. “Vam encarregar els arranjaments a un músic que va interpretar que allò era un rock. Quan vam ser tots a l'estudi de gravació, vam donar l'entrada a la bateria, la guitarra elèctrica, el baix... Allò sonava realment explosiu i contundent! Quan Raimon va sentir-ho, va dir que no volia gravar [...] Em va costar molt convèncer-lo per tornar-ho a intentar. Després la vam gravar amb guitarra i tot va anar millor”, deia Gispert al catàleg de l'exposició Raimon. Al vent del món, que es va veure a l'Arts Santa Mònica el 2012. Què hauria passat si aquell Raimon de 23 anys hagués tocat *Al vent* amb una guitarra elèctrica? Segons el trobador Xavier Baró, “amb un acompanyament elèctric més proper al rock Raimon hauria arrasat”. I deunidó com ha arribat a arrasar.

Portada de la revista Vibraciones, de març del 1976, amb Raimon com a protagonista
FRANCESC FÀBREGAS

‘Diguem no’

La primera cançó de protesta, i contemporània de Bob Dylan

“Hi ha gent que pensa i creu que *Al vent* és una cançó de protesta. Què hi farem... La primera cançó de protesta que es publica en aquest país és *Diguem no*, editada en disc EP el 1963, sis mesos després d’ *Al vent*”. Així ho detalla el mateix Raimon al llibre *Tot el que he cantat* (La Magrana, 2017). *Diguem no* apareix el mateix any que *The Freewheelin’ Bob Dylan*, el disc de *Blowin’ in the wind*, *Masters of war* i *A hard rain’s a-gonna fall*, tres cançons de protesta a les quals la de Raimon pot aguantar la mirada.

Musicalment, a l’autor de *Diguem no* se’l pot explicar estirant diferents fils. N’hi ha un que el relaciona amb Woody Guthrie, Pete Seeger i Bob Dylan, i que recorda que la música també és fruit de les condicions materials. D’aquell Raimon hi ha la imatge icònica: un home amb una guitarra. “En aquella època la guitarra havia de fer-ho tot, per raons econòmiques, però també perquè fins al 1977 no podia assegurar res als músics perquè passava que arribava a un lloc a tocar i em deien que havien prohibit el concert -recorda Raimon-. Durant molt anys érem l’Annalisa i jo que anàvem amb els altaveus al cotxe. Hi havia tota una sèrie de condicionants externs que et feien fer les coses d’una manera. Tota la música folk nord-americana, de Woody Guthrie i Pete Seeger, també és així”.

‘Treballaré el teu cos’

L’amor a l’amor, i també a l’acompanyament del contrabaix

“És a partir de 1977 que en directe ja em permeto el luxe de tenir el contrabaix [d’Enric Ponsa], i després vaig anar col·locant més instruments”, diu Raimon. El contrabaix era l’acompanyament

somiat, a la manera del que Pierre Nicolas feia amb Georges Brassens i Barbara. *Treballaré el teu cos*, inclosa a l'EP *Cançons d'amor* (1965), és una de les peces amorosides amb un instrument que en ressalta l'erotisme amb elegància.

Amb els anys, el contrabaix i el clarinet van ser indispensables en els concerts de Raimon. Intèrprets tan notables com Fernando Serena i Pau Domènech, que en [el directe al Gran Teatre del Liceu del 2012](#) lligaven un diàleg extraordinari precisament a *Treballaré el teu cos*.

‘Cançó de la plenitud del matí’

I amb Salvador Espriu es va obrir un altre univers melòdic

En paraules del musicòleg Enric Gispert, les primeres cançons de Raimon es fan fortes en “l'austeritat melòdica”, i és quan decideix cantar la poesia de Salvador Espriu que l'ambició el porta a nous territoris melòdics. El Raimon del disc *Cançons de la roda del temps* (1966) no és el cantautor auster, sinó un compositor que s'autoexigeix desafiaments harmònics i melòdics, fins i tot en peces breus com la magnífica *Cançó de la plenitud del matí*, “construïda sobre acords d'un fragment del Misteri d'Elx”, tal com precisa Gispert.

Antoni Ros Marbà, que anys després va arranjar aquestes cançons, assegura que “la música de Raimon constitueix un tot d'una gran solidesa”. I el mateix Espriu no es va estar de lloar-lo: “En les *Cançons de la roda del temps*, penso que Raimon assoleix un dels moments més importants de la seva carrera. Joestic

molt complagut amb la interpretació que dona als meus poemes”, va dir el poeta.

‘18 de maig a la «Villa»’

El galop de la guitarra i la veu que s’enfila ben amunt

La cançó *18 de maig a la «Villa»* té una innegable càrrega política, perquè recorda el concert la Universidad Complutense de Madrid de 1968, quan ressonava l’eco de les llambordes que arribava de França. A més, la va cantar a l’Olympia de París, amb la qual cosa va completar el cercle simbòlic. Lletra a banda, *18 de maig a la «Villa»* també és rellevant musicalment. La guitarra galopa com ho faria poc després la de Paco Ibáñez amb versos de Rafael Alberti (*A galopar*), i la veu s’enfila com poques vegades. Cançons com aquesta, *Veles e vents*, *Treballaré el teu cos* o *13 de març*, cançó *dels creients*, on la veu “puja allà dalt”, les va poder seguir cantant ja de gran gràcies a haver deixat de fumar. “Havia fumats fins al 1987, i en deixar-ho vaig guanyar capacitat de recuperació. A més, vaig poder fer tranquil·lament les notes sostingudes i els aguts que no m’atrevia a fer als anys vuitanta”, explicava Raimon.

Raimon a la presentació de l'exposició sobre els seus 50 anys de trajectòria que es va fer a Barcelona el 2012 MARTA PÉREZ/ EFE

‘Veles e vents’

La plenitud clàssica, en tots els sentits

L'experimentació amb els versos d'Espriu va ser fonamental perquè Raimon afrontés nous reptes com ara posar música a Ausiàs March, Jordi de Sant Jordi i Anselm Turmeda. El seu viatge a la poesia del segle XV ha donat resultats esplendorosos. Fent “música de la fonètica”, com diu Antoni Batista, Raimon va incorporar també el bagatge clàssic, o potser el preclàssic de compositors com Vivaldi que tant l'havien fascinat de molt jove. I seguia els passos de Brassens, que igualment havia viatjat al segle XV per musicar poemes de François Villon. En qualsevol cas, aquella empresa poètica va certificar l'inici de l'etapa de maduresa de Raimon, clàssica en el sentit d'equilibri: *Veles e vents*, composta el 1969 i inclosa en el disc *Per destruir aquell qui l'ha desert* (1970), entomava els versos d'Ausiàs March com si estigués creant un lied renaixentista, però en ple segle XX. És

una cançó de “proporcions impecables” i “la melodia té un vol deliciós”, apuntava Gispert.

‘Com un puny’

Quan l’amor viatja a tota vela amb un poema perfecte

Dins l’emoció dels concerts de comiat al Palau de la Música del 2017, un dels moments més emocionants va ser quan Raimon cantava *Com un puny*, segons el cantautor Roger Mas una “meravellosa cançó d’amor poc valorada fora del públic fidel” de Raimon. *Com un puny*, “un dels poemes més ben resolts i més perfectes de Raimon”, tal com va assegurar Espriu, dialoga amb *Veles e vents* també musicalment; n’és hereva i porta més enllà la màgia del recitatiu. A més a més, demostra l’habilitat harmònica de Raimon, i cada pessic del contrabaix és un recordatori de la immensitat de l’amor que comparteix amb Annalisa Corti. *Com un puny* va tancar el disc *A Víctor Jara*, publicat el 1974.

‘Amanda’

La connexió amb la cançó llatinoamericana

Altres cantautors han sigut més permeables que Raimon a la cançó llatinoamericana. Tanmateix, hi comparteix simbolisme cívic i polític, tal com va demostrar adaptant al català *Te recuerdo Amanda*, de Víctor Jara. A més, va publicar la versió el 1974, uns mesos després que el cantautor xilè fos assassinat pels militars a les ordres del general Pinochet el 16 de setembre de 1973. La connexió entre Raimon i Víctor Jara s’ha encarnat després en un altre cantautor de Xàtiva: Feliu Ventura.

‘Al meu país la pluja’

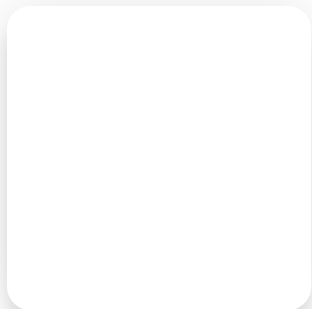
L'arrel del cant en temps de teclats

A diferència d'Ovidi Montllor i d'altres cantadors del País Valencià com Miquel Gil, Raimon no ha treballat tan intensament amb l'arrel popular dels cants de batre, o en general amb la cançó tradicional. Però sí que ho va fer a *Al meu país la pluja*, una cançó que obre i tanca *a cappella* i que forma part d'un disc amb arranjaments de Josep Pons i molta presència dels teclats: *Entre la nota i el so* (1984). És un Raimon diferent, però com sempre molt expressiu amb la veu.

'A l'estiu quan són les nou'

El vestit a mida dels arranjaments de Manel Camp

Manel Camp ha sigut un dels músics de confiança de Raimon. Seus són els arranjaments orquestrals i la direcció musical del disc *Quan l'aigua es queixa* (1979), elegants i emmirallats en tradicions nord-americanes. Camp també va participar en *Cançons de mai* (1997), amb jocs jazzístics i mediterranis i peces memorables com *Soliloqui solipsista*. I encara va repetir a *Relotge d'emocions* (2011), l'últim disc amb composicions noves de Raimon. Aquell àlbum s'obria amb *A l'estiu quan són les nou*, una altra declaració d'amor: "Tu i jo hem volgut sempre ser-ne dos". És un Raimon enamorat i alegre, que canta perquè se sent afortunat. Canta transmetent tota una vida musical, dominant el tempo i canviant el to per atacar l'estrofa definitiva com si fos la cosa més senzilla del món. Aquest és un dels llegats de Raimon: saber posar la veu a lloc i evitar malbaratar l'emoció amb exhibicionismes i focs d'artifici.

ARA. La música de Raimon explicada

Preview xaviercervantes

Save on Spotify

- 5 A Hard Rain's A-Gonna Fall
Bob Dylan 06:52 ▲
- 6 This Land Is Your Land
Woody Guthrie 02:47 ●
- 7 We Shall Overcome
Pete Seeger 04:43 ▼